

Chín chữ Cù lao

(Đức Kiên – Phạm Quốc Trung)

"Công cha như núi ngất trời

Nghĩa mẹ như nước ngời ngời biển Đông

Núi cao biển rộng mênh mông

Cù lao chín chữ ghi lòng con ơi..."

Hồi nhỏ, tôi thường nghe người lớn mỗi khi dạy con trẻ về sự hiếu thảo, thường nhắc đến cụm từ "chín chữ cù lao" để nói lên nỗi gian lao vất vả của bậc làm cha, làm mẹ để nuôi dạy con khôn lớn thành người. Thú thật, đầu được nghe giải thích vài lần về chín chữ này, nhưng tôi vẫn không tài nào nhớ nổi. Những chữ Hán ngắn gọn để diễn tả bao nỗi gian lao của cha mẹ, tuy cô đọng, nhưng lại thật khó nhớ. Có lẽ, lúc đó, mình cũng không đủ lớn để hiểu hết nỗi gian lao vất vả của mẹ cha, nên cũng có phần lơ là, không để tâm và chú ý ghi nhớ. Bây giờ, khi đã có con, mới thấm thía thế nào là nỗi gian lao, cực nhọc của bậc làm cha, làm mẹ, lại muốn tìm hiểu về những chữ này và ý nghĩa của chúng, để có thể giảng giải lại cho con, cháu mình hiểu về công ơn cha mẹ, hiểu về đạo hiếu, đạo làm con... như người xưa đã làm.

Vì vậy, nhân mùa Vu Lan, dành ít thời giờ để tìm hiểu về chín chữ cù lao này. Thời đại Internet, đành phải nhờ đến Bác Google chỉ giúp. Rất may, trên mạng có rất nhiều bài diễn giải ý nghĩa của chín chữ này. Đúng là, trí tuệ tập thể đôi khi cũng hữu ích lắm chứ!

Chín chữ cù lao bao gồm: Sinh - Cúc – Phũ – Súc – Trường – Dục – Cố – Phục – Phúc. Nghĩa tiếng Việt là: Đẻ con - Bồng ẵm - Ôm ấp - Bú mớm - Nuôi lớn - Dạy dỗ - Thương nhớ - Bảo bọc - Che chở. Ý nghĩa của chín chữ này có thể tạm giải thích như sau:

1- Sinh : Rõ ràng không ai có mặt trên đời mà không từ cha mẹ sinh . Nhưng để con ra đời bình thường , khỏe mạnh , xinh đẹp , thông minh ...rồi nuôi cho con khôn lớn , cha mẹ chịu bao lao đao cực nhọc , phải chuẩn bị từ vật chất , tình cảm đến tinh thần. “Đặt con vào dạ mà mẹ đi tu”. Khi biết mình mang thai, bà mẹ tự nguyện chọn lối sống khắc khổ chẳng khác người tu hành . Ăn uống nói năng kiêng cử , ngủ nghỉ có giờ giấc , đi đứng cẩn thận... hy sinh mọi thú vui , bỏ cả phần son điểm trang. Lúc sinh nở, người mẹ chịu bao đau đớn đến mức hiểm nguy. Trước đây khi chưa có máy siêu âm , cha mẹ biết bao hồi hộp chờ đợi giây phút trọng đại là lúc đưa con

chào đời ; cho đến khi thấy con bình thường, khỏe mạnh, cha mẹ mới yên tâm, và bà mẹ mới nở nụ cười mừng rỡ.

2- Cúc là nâng đỡ . Từ “cục thị” mới chào đời nặng chùng hai ký cho đến ba ký... nuôi nấng cho con lớn , cha mẹ dù nghèo cùng túng bán cũng mọi cách xoay sở, chạy đôn chạy đáo lo cho con không đủ ăn đủ mặc ; không quản ngại nguy hiểm, chịu trăm bề khổ nhục, có khi bị tù tội, thậm chí làm điều bất nhân bất nghĩa chuốc hậu quả đắng cay cũng cam, miễn sao con được sung sướng ! *“Nuôi con chẳng quản chi thân. Bên ướt mẹ nằm, bên ráo con lăn”*.

3- Phủ là ôm ấp , vuốt ve triu mến. Để con lớn lên bình thường, cha mẹ không những nuôi con bằng bầu sữa, thức ăn, mà còn tưới tắm bằng tình cảm thương yêu, triu mến từ mẹ cha và người thân. Xã hội công nghiệp ngày nay, do áp lực đời sống, nhiều trẻ con được mọi tiện nghi mà thiếu sự gần gũi, chăm sóc của cha mẹ, tâm lý bị tổn thương khiến đứa trẻ không phát triển bình thường, dẫn đến trầm cảm, khủng hoảng, bất mãn... Đó cũng là nguyên nhân đưa đến sự phản kháng, bạo động trong xã hội. *“Công cha nghĩa mẹ cao dày. Cưu mang trứng nước những ngày còn thơ”*.

4- Súc là bú mớm, cho ăn. Trước đây ba bốn mươi năm không bà mẹ nào không cho con bú và nhai mớm thức ăn, sủ nước cho con uống. Sữa mẹ không những là thức ăn đầy đủ dưỡng chất cần thiết cho sự phát triển đứa trẻ mà còn có sức đề kháng hữu hiệu với vi khuẩn xâm nhập cơ thể, giúp sự tiêu hóa và hấp thụ dưỡng chất của em bé được dễ dàng. Cho con bú còn hàm dưỡng nguồn tình cảm, tinh thần người mẹ trao truyền cho con qua cử chỉ nâng niu khi ẵm bồng, khi đưa bầu vú vào miệng con. Do xu thế thời đại, để bảo vệ sắc đẹp hay không có thì giờ nhiều, bà mẹ ngày nay cho rằng cho con bú không hợp thời, ảnh hưởng tới sức khỏe của mẹ. Mặc dù được bồi bổ bằng thức ăn chọn lọc và cao cấp mà trẻ em vẫn thường bị mắc các chứng bệnh về đường ruột, trầm cảm... Điều này có nguyên nhân từ không được bú sữa mẹ trong sự yêu thương triu mến của người mẹ . *“Nhớ ơn chín chữ cù lao. Ba năm nhũ bộ biết bao nhiêu tình”*.

5- Trưởng là nuôi lớn. Đây là quá trình đầy gian nan vất vả của cha mẹ nuôi con đến tuổi trưởng thành. Có đứa trẻ nào không còi cọc, đau ốm trở mình khóc đêm khiến cha mẹ “năm canh chày thức đủ năm canh”. Con có bề nào cha mẹ mất ăn bỏ ngủ chạy đôn chạy đáo tìm thầy thuốc, không có tiền bạc cũng vay mượn chữa chạy cho con qua khỏi. Tìm trường, chọn thầy trang bị cho con kiến thức học rộng biết nhiều, có công danh sự nghiệp, mở mày mở mặt với bạn bè, thiên hạ. Đến lúc con cái trưởng thành cha mẹ lo dựng vợ gả chồng. Con cái yên bề gia thất, cha mẹ vẫn

chưa yên lòng, còn lo toan đến cả cháu chắt. *“Mẹ già trăm tuổi tóc sương, Lo con tám chục năm trường chưa yên!”*

6- Dục là dạy dỗ. Cha mẹ là người thầy đầu đời về tình yêu thương, sự triu mến. Tiếng cha, tiếng mẹ... bập bẹ tiếng nói đầu đời, âm thanh biết bao du dương, ấn tượng ! Hướng dẫn con những bước chập chững, truyền đạt cho con điều hay lẽ phải, kiến thức sơ đẳng về thế giới chung quanh. Từ ai nếu không phải là từ cha mẹ ? *“Dạy con từ thuở còn thơ – Mong con lanh lợi mẹ cha yên lòng”*.

7- Cố là trông nom, đoái hoài. Cha mẹ luôn quan tâm theo dõi con, mỗi bước tiến dù nhỏ bé của con cũng là niềm hạnh phúc to lớn của cha mẹ. Những bước chập chững đầu tiên, tiếng nói bập bẹ đầu đời, chứng kiến khả năng đi đứng nói nghe... của con khác nào điều kỳ diệu. Lúc đó, cha mẹ mới thực sự yên tâm con đủ đầy khả năng bình thường. Một giác quan có thể bị khiếm khuyết là biết mấy bất hạnh thiệt thòi cho con, cũng là nỗi khổ tột cùng của cha mẹ. Và vất vả khổ cực đến mấy cha mẹ cũng không từ nan, đêm ngày lo lắng, tìm thấy hủ thuốc khắp nơi lụng sục chạy chữa cho con.

8- Phục là ôm ấp trở đi trở lại. Để con được sung sướng hạnh phúc, cha mẹ tùy thuộc vào khả năng, năng khiếu của con để uốn nắn, dạy dỗ, hướng con đi vào ngành nghề phù hợp. Tuy thế trong thực tế không phải lúc nào cũng được như ý. Không thiếu trường hợp con cái chống trái cha mẹ, theo sự lôi kéo của bạn bè rơi vào tù tội, ảnh hưởng xấu đến uy tín gia đình. Hoặc giả khi có sự nghiệp, con cái bôn ba danh lợi, chạy theo tiếng gọi tình yêu vô tình để cha mẹ già mòn mỏi đợi mong. Thế nhưng cha mẹ nào nỡ từ bỏ con, ngược lại luôn theo dõi bảo bọc chở che dầu con có thể nào. Con đi cải tạo cha mẹ lo lắng xót bói, con còn ngồi tù cha mẹ còn chưa yên ! Trường hợp đặc biệt con cái chọn đường tu học giải thoát, cha mẹ cũng đành thuận phục cho con *“cát ái ly gia”*. *“Công cha nghĩa mẹ cao vời – Nhọc nhằn chẳng quản suốt đời vì ta”*.

9- Phúc là bao bọc, che chở. Cha mẹ luôn là chỗ dựa vững chắc cho con cái, không chỉ trong đời sống vật chất mà cả đời sống tình cảm tinh thần. Từ đó tạo mọi thuận lợi cho con được chắp cánh để bay xa vươn cao. Với duyên lành thuận buồm xuôi gió, con cái đi lên theo tiếng gọi công danh sự nghiệp, có khi bỏ quên cha mẹ. Nhưng nếu gặp khi không may vấp ngã, thất bại trước phong ba bão táp mà con phải quay về... cha mẹ vẫn sẵn sàng dang rộng vòng tay che chở. *“Còn cha gót đỡ như son, Mai đây cha mất gót con đen sì !”*

Ghi nhớ và suy nghĩ cặn kẽ về chín chữ cù lao trên, sẽ giúp chúng ta hiểu được phần nào công lao gian khó muôn phần của cha mẹ. Những người đã không quản vất vả, gian lao cả một đời, sẵn sàng hy sinh cả vật chất và tinh thần, miễn sao con khôn lớn, nên người, thành công và hạnh phúc là cha mẹ mãn nguyện.

Đọc kinh Vu Lan, nghe Phật kể về mười ân đức của mẹ khi mang nặng, đẻ đau, chăm lo miếng ăn, giấc ngủ, kể cả vì con mà cam chịu làm những điều tội ác. Thật là cao cả, thật là vĩ đại. Đúng là, trong cuộc sống này, không có gì có thể sánh bằng công ơn to lớn của cha mẹ đối với con cái. Vậy nên mới thấy: *"Nước biển mênh mông, không đong đầy tình mẹ, Mây trời lồng lộng, không phủ kín công cha"*

Thế cho nên, làm con mà bất hiếu, không hiểu biết công ơn cha mẹ, không biết đền đáp thâm ân này, thậm chí còn làm cha mẹ buồn lòng, tổn thương, thì đúng là một tội ác rất lớn. Trong đạo Phật, tội bất hiếu được xem là 1 trong những tội trọng, và phải chịu đọa vào địa ngục vô gián. Một loại địa ngục phải chịu nhiều hình phạt khổ sở, lâu dài và không có gián đoạn. Cho dù, muốn báo đáp công ơn cha mẹ, theo kinh Vu Lan, cũng không dễ gì báo đáp. Huống hồ, đã không nhớ nghĩ đến việc báo đáp, mà còn làm khổ cha, khổ mẹ thì thật là quá lắm!

Phật dạy, ở đời không có Phật, thì hiếu kính với cha mẹ cũng như thờ Phật vậy. Thế nên, trong thời hiện tại, muốn thể hiện lòng tri ân chư Phật, việc đầu tiên nên làm là thực hiện những hành động hiếu thảo, đền đáp công ơn sinh thành, dưỡng dục của cha mẹ, như là: quan tâm thăm hỏi, chăm sóc, phụng dưỡng đồ ăn, thức uống, áo quần, thuốc men... Bởi suy cho cùng, cha mẹ chính là 2 vị bồ tát, 2 vị Phật ở trong nhà chúng ta, những người có tấm lòng từ bi quảng đại, sẵn sàng hy sinh cả cuộc đời để mang lại hạnh phúc cho chúng ta vậy.

Nhân mùa Vu Lan, mùa báo hiếu, mong rằng, những người con hãy nhớ đến chín chữ cù lao, và suy niệm về công đức cao dày của mẹ cha, mà cùng thể hiện hiếu đạo. Đó mới xứng đáng với chữ "Người" viết hoa, và cũng là mong mỏi lớn nhất của các bậc làm cha mẹ, đó là con mình khôn lớn thành Người.

Chúc mọi người một mùa Vu Lan an lạc, hạnh phúc và tràn đầy hiếu tâm!

Nam mô Đại hiếu Mục Kiền Liên Bồ Tát

Mùa Vu Lan năm Quý Hợi (2013)